

Introducció

En els últims dos anys, la polèmica sobre la propietat intel·lectual a internet ha estat a l'ordre del dia. La pirateria va en augment i les entitats de gestió de la propietat intel·lectual¹ han entrat en pànic. A més, el govern espanyol, amb la Ministra de Cultura al capdavant, promouen lleis per a la il·legalització de les descàrregues que escandalitzen a tots els usuaris.

La batalla entre el Govern i les seves lleis i la SGAE amb el seu cànon i les intervencions legals contra els usuaris, que no volen renunciar a les descàrregues, és quelcom que ens sembla molt interessant, i vam voler aprofundir una mica sobre el tema per saber els orígens del problema.

Amb la realització d'aquest treball volem analitzar els inicis del copyright i el perquè de la seva creació, quins són els seus avantatges i inconvenients, veure qui hi està a favor i qui hi està en contra i analitzar el que fa cada part.

Volem veure com es gestionen els drets d'autor en alguns altres països, però ens centrarem en la situació a Espanya. Analitzarem les accions del Govern respecte a la propietat intel·lectual i la pirateria i internet, i la gestió de la Societat General d'Autors i Editors, veient en que consisteix la seva feina, com recapten diners i com els reparteixen i les polèmiques que genera.

Així mateix, també fem un anàlisi dels inconvenients que ens presenta el copyright i d'alguna alternativa a aquest que sigui viable per a protegir els drets d'autor, per fer-nos així una idea de si la situació actual entorn el tema podria millorar si es canviés el sistema utilitzat.

Per acabar, volem preguntar a la població què en pensa de tot plegat i quines són les mesures que prendria, per veure així si les lleis de protecció dels drets d'autor s'ajusten a les necessitats de la societat.

¹ Les entitats de gestió són entitats sense ànim de lucre que tenen com a objectiu "la gestió de drets d'explotació o altres de caràcter patrimonial, per compte i en interès de diversos autors o altres titulars de drets de propietat intel·lectual".

Aquestes entitats, que a Espanya s'han constituït com associacions de titulars de drets de propietat intel·lectual (autors, artistes, productors, etc), han de comptar amb l'autorització del Ministeri de Cultura per a funcionar com a tals. (segons la pàgina del Ministeri de Cultura, www.mcu.es)

Hem intentat fer servir fonts de diferents tipus: hem fet servir la premsa diària i digital, hem treballat amb textos legals (com la Llei de la Propietat Intel·lectual que el Ministerio de Cultura ofereix en la seva web <http://www.mcu.es>), hem llegit alguns llibres, hem confeccionat enquestes per a conèixer quina informació tenen sobre el tema persones de diferents sectors d'edat, i hem intentat aconseguir entrevistes amb persones afectades per la polèmica. Tot i que en un primer moment el contacte amb la SGAE semblava propici, el 6 d'octubre un mail de la senyora Fina Sitjes Babra ens adreçava a la seva web dient-nos que, donat que s'acostumen "a trobar que ens demanen moltes coses que allà estan explicades", era millor que els enviéssim un qüestionari "amb els dubtes que encara us quedin". Tampoc l'intendent i autor Josep Maria Sanz, Loquillo, va contestar el requeriment que li vam fer arribar mitjançant la seva pàgina web oficial. Els calendaris es van torçar i va resultar finalment impossible realitzar les entrevistes que ens havíem proposat: gran part del calendari de dedicació al treball coincideix amb períodes de l'any en el que –argumentant tancaments anuals o vacances- sembla impossible reunir-nos amb ningú. Ens hem adreçat també a *Creative Commons* Espanya, amb seu a la Universitat de Barcelona, i vam aconseguir del senyor Ignasi Labastida el seu telèfon i un breu intercanvi telefònic d'informació, que no va poder prosperar perquè tampoc no va tenir temps, finalment, per a nosaltres.

Sí que vam començar també fent una cata de comerços a Manresa. Entrant a quinze comerços diferents –entre perruqueries, tendes i bars, principalment- vam detectar que no tenien en principi problemes d'aquest tipus i que sovint (com passava amb el gremi de perruquers de Manresa) s'arriba a acords sectorials amb la SGAE per negociar quotes mensuals.

Per nosaltres, l'ideal seria poder realitzar un treball totalment objectiu, però la nostra condició d'usuaris i de "pirates" pot aflorar en algun moment. Tot i així, intentem ser tant neutrals com sigui possible, excepte en les conclusions, on expressarem obertament la nostra opinió.

1 La propietat intel·lectual

1.1 Que és la propietat intel·lectual?

Segons la legislació espanyola de la propietat intel·lectual, aquesta és un tipus de propietat que pertany a l'autor pel fet d'haver creat una obra literària, artística o científica i que li confereix drets de plena disposició i dret exclusiu a l'explotació d'aquesta l'obra². Això vol dir que l'obra no pot ser utilitzada sense l'autorització prèvia de l'autor, que pot ser gratuïta i desinteressada o amb interessos econòmics.

1.1.1 Com es classifica?

La propietat intel·lectual es divideix en dues categories:

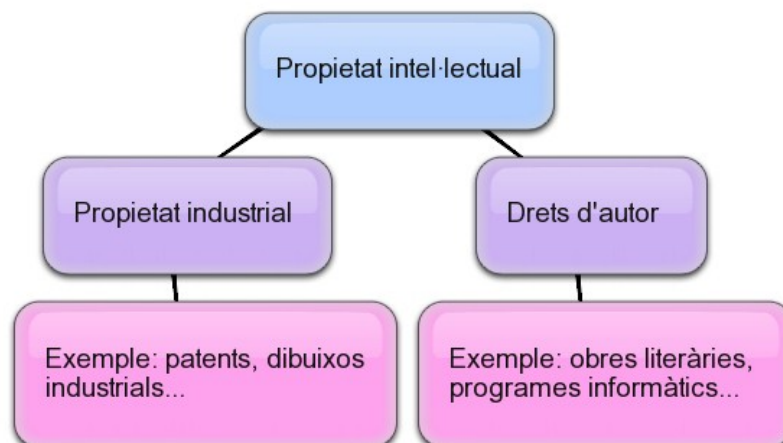

Fig. Esquema de la classificació de la propietat intel·lectual

La propietat industrial

En l'article 1.3 del Conveni de *París per a la Protecció de la Propietat Industrial* la trobem definida d'aquesta manera:

2
<http://civil.udg.es/normacivil/estatal/reals/Lpi.html>

"La propietat industrial s'entén en la seva acceptió més àmplia i s'aplica no només a la indústria i al comerç pròpiament dits, sinó també al domini de les indústries agrícoles i extractives de tots els productes fabricats o naturals, per exemple: vins, grans, fulles de tabac, fruits, animals, minerals, aigües minerals, cerveses, flors, farines

³.

Dintre d'aquesta, podem trobar les patents, que serveixen per protegir les innovacions, i els dibuixos industrials que són creacions estètiques determinants de l'aspecte dels productes industrials. També figuren dins d'aquest grup les marques de fàbrica, les marques de servei, els esquemes de traçat de circuits integrats, els noms, les denominacions comercials i les indicacions geogràfiques així com la protecció contra la competència deslleial.

Els drets d'autor

El dret d'autor és un terme jurídic que descriu els drets concedits als creadors per les seves obres literàries i artístiques. El tipus d'obres que engloben el dret d'autor són: obres literàries com novel·les, poemes, obres de teatre, documents de referència, periòdics; programes informàtics i bases de dades, pel·lícules, composicions musicals i coreografies, obres artístiques com pintures, dibuixos, fotografies i escultura, obres arquitectòniques, publicitat, mapes i dibuixos tècnics.

1.2 Història de la propietat intel·lectual

Quan no existia la propietat intel·lectual, els autors no tenien dret a una compensació econòmica per la seva obra. La creativitat no estava protegida, i això implicava que no es sancionava la còpia.

³
SÁBADA, Igor: Propiedad intelectual: ¿bienes p
Catarata, 2008.

La creació de l'impremta al segle XV va marcar el naixement de la propietat intel·lectual. Abans d'aquest fet, el llibre era un producte amb poc marge de benefici, és a dir, el seu cost de producció era molt elevat i hi havia molt poques persones que sabessin llegir. Però amb la seva aparició, el cost i el temps que s'invertia en imprimir un llibre va descendre considerablement.

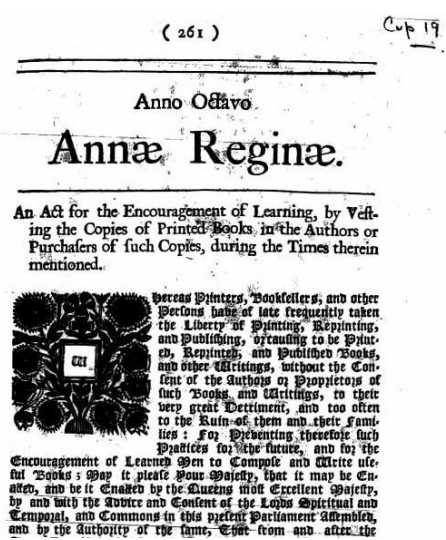
Fig. Il·lustració d'una impremta europea del segle

En veure aquesta nova situació, els governs van implantar les primeres lleis de propietat intel·lectual, en forma de drets d'autor.

D'aquesta manera, podem classificar la història de la propietat intel·lectual en quatre fases: La fase anglesa, la fase Francesa, la fase Nord-americana i la fase global.

1.2.1 La fase anglesa

En aparèixer l'impremta a Anglaterra, la reina Maria Tudor va crear el 1557 la *Stationer Company*, una agrupació de llibreters i impressors que tenien el monopoli sobre l'ús de

l'impremta. Es conferia així tot el poder sobre les creacions als llibreters i els autors no hi tenien cap autoritat.

Aquesta situació es va mantenir fins que el 1710 es promulgà el *Statute of Anne* per part de la reina Anna d'Anglaterra. Aquest va començar a protegir l'autor. Degut a això, es considera el primer sistema legal de propietat intel·lectual. Una de les idees fonamentals d'aquest estatut es que els autors necessitaven una compensació per motivar-se per continuar creant i per recompensar l'aportació que havia fet a la societat amb la seva obra.

Fig. L'Statute of Anne, el primer sistema legal de propietat intel·lectual

1.2.2 La fase Francesa

El mètode que tenia Anglaterra es va anar expandint per tota Europa. Però va ser a França on l'autor va aconseguir més recolzament.

La creació el 1777 de la SACD (*Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques*) i el 1837 de la SGDL (*Société des Gens de Lettres*) va suposar una veritable defensa de l'autor i, fins hi tot, van aconseguir veritables drets de propietat.

A partir d'aquí, van començar a aparèixer les societats d'autors amb la finalitat de gestionar col·lectivament els seus drets i interessos.

Una llei dictada el 10 de Juliol de 1793 i proposada per Lakanal (ex eclesiàstic i actiu organitzador de l'ensenyament), transformà el dret de escriptors, artistes, compositors, pintors, dramaturgs etc., en veritable dret i no en privilegi atorgat i, a més, critica la imitació fraudulenta. La llei proporciona ja la possibilitat de cedir o vendre la propietat completa de la creació, o una part. El dret no abastava únicament la producció, sinó també la seva reproducció.

El model francès incorpora l'idea de que la societat està composta per individus amb els seus propis drets, que són més forts que els drets col·lectius.

La Revolució Francesa va influir en els models de propietat intel·lectual dels països del seu voltant. Així doncs, els drets dels autors es van imposar sobre els privilegis dels editors i impressors.

1.2.3 La fase americana

Els pares del liberalisme nord-americà van fundar unes lleis de propietat intel·lectual basades en l'idea de l'equilibri entre incentius individuals i beneficis socials que suposà un intent de compensar la creació artística a canvi de fomentar el progrés col·lectiu. Tot i que la llibertat individual es proclama com a principi sagrat sobre totes les coses, el progrés social s'havia de garantir.

Els drets de propietat van ser un tema central en el naixement de EUA. Per fer-los, van agafar versions retocades dels models europeus i van afegir noves aportacions. Encara que els nord-americans desconfiaven dels monopolis (que havien enfrontat les colònies britàniques amb la corona) van accedir a aquesta forma limitada de monopoli a canvi de garantir el foment de la innovació.

En les següents dècades, els sistemes de propietat intel·lectual es van modelant a les peculiaritats geogràfiques, culturals i socials de cada país, fins que l'arribada de les noves tecnologies com el cinema, la ràdio, el tocadiscs i la televisió va influir plenament en el desenvolupament de les lleis de propietat intel·lectual.

Els discos i les pel·lícules haurien de ser regulats d'una nova forma, a causa de la gran reproducció de les obres, calia assegurar una compensació econòmica a autors i propietaris.

El 1908 es funda als EUA la *Motion Pictures Patent* per tal de protegir drets d'autor en el món cinematogràfic, mentre a França és la *Société Cinématographique des Auteurs et Gens de Lettres* la qual emergeix aquest mateix any. Un any més tard, la *Copyright Act* decideix que una pel·lícula és de qui l'ha finançat (productor, cadena, companyia ...) durant 25 anys si es registra a la Biblioteca del Congrés. En Europa la propietat es manté encara compartida i repartida entre el productor i el realitzador.

Amb l'aparició de la ràdio i la televisió, van optar per utilitzar el mateix mètode de remuneració dels espectacles, es a dir, cobrar per el numero de vegades que una obra es projecta.

Els nous mitjans tècnics per replicar, copiar o reproduir, com per exemple una fotocopiadora, no són ben rebuts per la indústria cultural i els empresaris que treballen en aquest sector intenten posar traves a la venda d'aquets productes com imposar taxes o impedir la còpia neta.

1.2.4 La fase global

Si fixem la vista en els drets d'autor europeus recents, observem que la primera directiva comunitària data de 1986, i és formulada per a la protecció jurídica de les "topografies dels productes semiconductors"⁴

Dos anys més tard, el 1988, s'edita un llibre verd sobre "els drets d'autor i el desafiament tecnològic". El 1996 es presenta una proposta de directiva per harmonitzar els règims nacionals sobre el "dret de participació" de l'autor en benefici

4

Producte Semiconducador: la forma final o intermèdia de qualsevol producte.

d'obres d'art originals. Cap al novembre de 1996 s'aprova una altra comunicació amb la intenció d'establir un nou llibre verd sobre drets d'autor. Aquest procés acaba amb l'aprovació d'una directiva sobre drets d'autor i drets afins a la "societat d'informació", intentant adaptar la regulació jurídica a l'evolució tecnològica. Es va polir la versió final i més acabada dels nostres moderns drets d'autor a Europa.

Finalment, l'arribada de les tecnologies digitals (amb Internet al capdavant) trenca l'equilibri, ja bastant inestable, que s'havia anat forjant amb anterioritat. Les noves tecnologies de la informació i la comunicació limiten i s'enfronten a la llei, posant als drets de propietat intel·lectual en situació de desavantatge en relació a la nova cultura del "copy & paste" o copiar i enganxar.

1.3 Marc legal

En aquest apartat veiem el marc legal dels drets d'autor dins la legislació espanyola, segons la "Ley de Propiedad Intelectual".

1.3.1 Drets d'explotació

L'autor, quan registra una obra, obté uns drets d'explotació exclusius. Els principals són:

- Reproducció: fixació de l'obra en un mitjà que permeti la seva comunicació i l'obtenció de còpies.
- Distribució: posada a disposició del públic de l'original o còpies.
- Comunicació pública: tot acte pel qual una pluralitat de persones poden tenir accés a l'obra sense prèvia distribució d'exemplars.
- Transformació: traducció, adaptació i qualsevol altra modificació en la forma de la qual es derivi una obra diferent.
- Obres completes: la cessió dels drets d'explotació sobre les seves obres no impedirà a l'autor publicar-les reunides en col·lecció escollida o completa.

1.3.2 Durada dels drets

Els drets d'explotació duren, en l'actual legislació, tota la vida de l'autor més 70 anys després de la seva mort o declaració de mort, moment en el qual l'obra passa al domini públic, podent ser utilitzada per qualsevol sempre que es respecti la seva autoria i integritat. Poden ser exercits, sense límit de temps, pels hereus o persona designada per l'autor.

1.3.3 Límits als drets d'autor

Tot i que els autors de les obres gaudeixen d'un amplí ventall de drets sobre les mateixes, aquests han de cedir en determinats casos enfront d'un interès social més ampli de promoció i desenvolupament de la cultura. Aquestes restriccions es concreten en la possibilitat de reproduir l'obra o part de la mateixa sense necessitat d'autorització expressa de l'autor en els següents casos:

- Per donar constància en un procediment judicial o administratiu.
- Per ús privat del copista.
- Per ús privat d'invidents.
- En cites i ressenyes, amb finalitats docents o d'investigació, indicant la font i el nom de l'autor.
- Amb ocasió de treballs o informacions sobre temes d'actualitat.
- En relació a les obres situades en vies públiques.
- Per la seva utilització sense finalitats lucratives en determinades institucions de caire cultural i científic.
- Durant l'execució d'obres musicals en actes oficials.
- No implica transformació que requereixi permís de l'autor la paròdia, mentre no suposi risc de confusió.

1.3.4 Protecció dels drets

Els drets reconeguts per la Llei de propietat intel·lectual tenen diferents vies de protecció previstes:

- Accions judicials davant la jurisdicció civil o criminal, segons procedeixi. Es pot reclamar el cessament de l'activitat il·lícita, una indemnització per danys i perjudicis i l'adopció de mesures cautelars.

- El Registre de la Propietat Intel·lectual, com a instrument de constància oficial dels drets, i amb efectes probatoris i publicitaris.
- Les entitats de gestió de drets.
- L'ús voluntari del símbol © per part dels titulars dels drets d'explotació.

2 Drets d'autor en altres països

La legislació sobre drets d'autor canvia d'un país a un altre i, quan volem protegir un producte, es torna una tasca realment complicada. Per solucionar-ho, s'han creat organitzacions de gestió col·lectiva, com la Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual (OMPI), que serveixen de connexió entre autors i usuaris que utilitzen les obres protegides.

A continuació veurem com es gestionen els drets d'autor en altres països.

2.1 EEUU: RIAA

La *RIAA* (*Recording Industry Association of America*) és una organització comercial estatunidenca que dona suport i promou la vitalitat creativa i financera de les empreses discogràfiques més importants. Els seus membres creen, fabriquen i/o distribueixen aproximadament el 85% de totes les gravacions musicals produïdes i venudes als Estats Units.

Segons ens expliquen al seu lloc web, la *RIAA* treballa per protegir la propietat intel·lectual i els drets del artistes i segells discogràfics i de supervisar i revisar les lleis estatals i federals. També és l'encarregada dels certificats d'Or, Platí i Diamant per a àlbums i senzills als Estats Units.

Però, realment és als artistes a qui protegeix? La *RIAA* posseeix el dubtós honor d'haver guanyat, l'any 2007, el premi a la pitjor empresa americana del blog de la Unió de Consumidors americana, *The Consumerist*

Aquesta organització ha estat investigada en nombroses ocasions per pressionar emissores de ràdio per que punxessin tan sols la música pertanyent a les discogràfiques membres, deixant així a l'estacada als artistes independents.

La *RIAA* ha perseguit des dels seus inicis l'intercanvi d'arxius via internet. Podem veure que, per exemple, en una notícia del diari de La Vanguardia del 23 desembre de 1998⁵, quan internet començava a ser quelcom a l'abast de tothom, el grup de punk-rap *Beastie Boys* va penjar a la web les seves cançons amb la possibilitat de descarregar-les gratuïtament. Immediatament, la *RIAA* va intervenir legalment per frenar-ho, i a dia d'avui, aquestes intervencions no han parat, ni tampoc han aconseguit aturar les descàrregues.

Amb el pas del temps i l'arribada de línies d'internet més ràpides i l'aparició de software que facilita el compartir arxius entre els usuaris, les denúncies han anat cada vegada a més i s'han tornat cada cop més abusives i absurdes, fins al punt d'arribar a exigir 1,92 milions de dòlars a una usuària que havia descarregat 24 cançons amb copyright al seu ordinador, quan robar un CD amb una quantitat similar de temes en uns grans magatzems ens pot arribar a costar una multa de 300 euros.

Juntament amb les denúncies, la *RIAA* defensa la monitorització de l'activitat dels usuaris d'internet per frenar les descàrregues i ja ha rastrejat en varies ocasions a usuaris de xarxes P2P per atacar-los després legalment, cosa que ha estat declarada il·legal per la llei.

Tot i haver estat durant molts anys perseguint als usuaris i haver estat desautoritzada per la llei en nombroses ocasions, la *RIAA* no fa marxa enrere i intenta carregar una vegada rere l'altre contra la comunitat d'internet.

2.2 Japó

El sistema japonès és molt similar al dels EUA, ja que tenen sota el mateix nom propietat intel·lectual i industrial.

La seva estratègia de propietat intel·lectual es basa en la idea de que l'ús estratègic de la propietat intel·lectual és l'única manera de què el país, que no té recursos naturals, pugui mantenir la seva posició en l'economia mundial en l'augment de la competitivitat.

5

Notícia consultada a l'hemeroteca virtual de La Vanguardia (<http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/1998/12/23/pagina-63/34601470/pdf.html?search=riaa>)

Defensen que l'augment de la innovació i la creativitat al Japó beneficiarà l'economia mundial i el benestar de la societat en conjunt, inclosos els països en vies de desenvolupament.

Una de les característiques que diferencia aquest model dels altres es la creació d'un tribunal especialitzat en propietat intel·lectual.

La seva oficina de patents col·labora estretament amb les universitats i una recent reforma en la llei obliga a que els treballadors rebin una remuneració raonable per les investigacions que realitzen⁶.

2.3 França

A causa de les noves tecnologies i, en especial, Internet, el govern francès va introduir el 2009 la llei HADOPI (*Llei promotora de la difusió i la protecció de la creació a Internet*). Abans, el dret d'autor suposava que la difusió o reproducció d'una obra requeria el consentiment del seu autor. La nova reforma va introduir algunes excepcions a aquesta norma com, per exemple, per a les còpies temporals exclusivament tècniques lligades al funcionament d'Internet o les adaptacions per als qui pateixen algun tipus de minusvalidesa.

Segons el ministre francès, la nova normativa garanteix un punt d'equilibri entre la difusió cultural i artística a través d'Internet i el dret dels creadors. No obstant, ha estat criticada per diversos sectors, com les associacions de consumidors o les societats de gestió dels drets dels artistes, que reclamen una espècie de 'llicència global' que permet l'intercanvi de continguts culturals amb fins no comercials.

És una mica irònic el fet de que a Nicolas Sarkozy, que va ser un dels impulsors d'aquesta llei, l'hagin enxampat dues vegades violant els drets d'autor fent que els serveis presidencials elaboresin 400 còpies d'un DVD sense autorització, quan el original tan sols tenia 50 còpies.

6

http://www.wipo.int/wipo_magazine/es/2007/03/article_0007.html

El 30 d'octubre de 2010, Sacem (l'entitat que gestiona els drets d'autor a França) i el portal de vídeos d'Internet YouTube van anunciar un acord que garanteix la remuneració dels creadors quan les seves imatges són exposades a la pàgina web⁷.

3 La comunitat d'internet i la propietat intel·lectual

L'aparició d'internet als anys vuitanta i la seva posterior popularització als noranta va significar una revolució a l'hora d'accedir a tot tipus d'informació i, a partir de la segona meitat dels noranta, amb l'arribada de les connexions més ràpides, va suposar una altra revolució per a la difusió de la cultura.

Abans de l'arribada d'internet, la gent ja intercanviava la seva música preferida mitjançant còpies en casset, així que, en aquest aspecte, internet no va canviar res. El que va canviar va ser la quantitat i la qualitat de les còpies intercanviades.

L'exportació d'un CD al disc dur d'un ordinador es fa sense perdre qualitat, és una còpia exacta. Això suposa un avantatge enfront les còpies en casset, que anaven perdent qualitat en cada còpia. A més, internet permet intercanviar la música molt ràpidament (una cançó es pot descarregar en 2-3 minuts i un disc sencer en uns 25) i esfondrar barreres de localització: pots intercanviar música amb qualsevol persona al voltant del món.

Aquesta facilitat per l'intercanvi d'arxius que ens ofereix internet ha fet replantejar-se als seus usuaris la idea del copyright. A dia d'avui, la gent intercanvia música protegida per drets d'autor constantment sense pagar cap mena de llicència. A causa d'això, els ciments de la indústria discogràfica han estat trontollant durant els últims anys i, per defensar-se d'aquesta multitud d'usuaris que intervenen en el seu negoci, ha recorregut a multitud de denúncies i pressions polítiques per acabar amb aquesta activitat.

7

<http://edicionesanteriores.eltiempo.com.ve/noticias/default.asp?id=352765>

Mentrestant, els usuaris protesten i es manifesten contra les mesures de les discogràfiques i, sobretot, de les entitats de gestió i defensen que les descàrregues que realitzen són totalment legítimes.

En aquest punt, entra en joc la legislació Espanyola, mencionada anteriorment, i els canvis que s'hi volen aplicar: la "Llei Sinde".

3.1 La "Llei Sinde"

És popularment anomenada "Llei Sinde" (en referència a la ministra de cultura, Ángeles González-Sinde⁸) la Disposició Final Segona de la Llei d'Economia Sostenible proposada pel govern, que, en ser aprovada, habilitaria una comissió de Propietat Intel·lectual dependent del Ministeri de Cultura que tindria llibertat per tancar pàgines web que, segons el seu criteri, poguessin vulnerar algun tipus de drets d'autor sense que un jutge determini si l'activitat de la pàgina és lícita o no, com passava fins ara. D'aquesta manera, el procés de tancament d'una web des de que es denuncia fins que es tanca definitivament podria trigar tan sols quatre dies.

Fig. La Ministra de Cultura, Ángeles González-Sinde

La abans mencionada comissió seria l'encarregada de rebre les denúncies de les entitats de gestió o dels mateixos particulars que creguin que s'estan vulnerant drets d'autor. A continuació, procediria a estudiar cada cas i a iniciar els expedients administratius pertinents. S'encarregaria, tot seguit, d'advertir al propietari del lloc web per que retirés el contingut que, segons la comissió i basant-se en la denúncia prèvia, vulneressin drets de propietat intel·lectual. Si el denunciat no fes cas, es procediria al tancament de la pàgina.

8

Angeles Gonzalez-Sinde va ser nomenada després de la profunda remodelació del Govern d'Espanya del 7 d'abril de 2009 en el mandat de José Luis Rodríguez Zapatero com a substituta de César Antonio Molina.

Aquesta “Llei Sinde” ha generat opinions molt variades dins la societat.

- Per una banda tenim a la indústria cultural, encapçalada per les entitats de gestió con SGAE, EGEDA o Promusicae, que sempre han estat partidàries de l'aplicació d'una “Llei anti-descàrregues” i han vist en la presentació de la proposta la possible salvació del seu negoci i han reforçat les seves trobades amb les forces polítiques per unir les seves postures en torn a la regulació de les descàrregues.
- Per l'altra, tenim als usuaris d'internet, encapçalats per *bloggers*, periodistes, advocats i administradors de webs, que des del principi han estat protestant contra la proposta de Llei al·legant varies raons: consideren que aquesta llei obeeix a criteris empresarials i que deixa desatesos els drets dels usuaris. A més, deixa en una situació ambigua a moltes pràctiques dels internautes introduint conceptes com l'“ànim de lucre indirecte” (que implica que, encara que no es venguin directament els arxius, l'usuari que els comparteix es pot lucrar, per exemple, d'anuncis en la seva web o fins i tot que el sol fet de gaudir d'una obra ja implica una activitat lucrativa), o la “pretensió de causar danys” (que ve a dir que compartint obres protegides es pretén causar dany a l'autor o a les entitats de gestió), que podrien donar peu, segons les interpretacions, a que es consideressin com a delictives algunes pràctiques portades a terme diàriament pels internautes.

3.2 Moviments contraris a la Llei Sinde

3.2.1 La Lista de Sinde

Aquests usuaris d'internet, amb l'objectiu de defensar els seus interessos, han creat diversos moviments per reivindicar la llibertat a internet. Tenim per exemple lalistadesinde.net, que ens convida a posar un petit buscador de descàrregues en la nostra pàgina web i a formar part d'una llista de pàgines que serà entregada al ministeri d'indústria a mode d'auto denuncia per protestar davant la Llei sinde. El seu objectiu es presentar tantes pàgines en la llista que el Govern tingui que replantejar-se les seves mesures.

3.2.2 El Manifest en defensa dels drets fonamentals a internet

Una altra forma de protesta creada pels internautes és el Manifest “en defensa dels drets fonamentals a internet”, que fou elaborat per un internauta i quaranta periodistes, *bloggers* i professionals d'internet i fou publicat el 2 de desembre de 2009. Dos dies després, Google trobava un milió de referències a aquest document en el seu llistat. Tres dies després, el grup de Facebook per reunir a gent que estigués d'acord amb el manifest ja superava els 100.000 membres i el hashtag #manifesto⁹ arribava al número 1 a España. El manifest, redactat en forma de decàleg, diu el següent:

Ante la inclusión en el Anteproyecto de Ley de Economía sostenible de modificaciones legislativas que afectan al libre ejercicio de las libertades de expresión, información y el derecho de acceso a la cultura a través de Internet, los periodistas, bloggers, usuarios, profesionales y creadores de Internet manifestamos nuestra firme oposición al proyecto, y declaramos que...

1.- Los derechos de autor no pueden situarse por encima de los derechos fundamentales de los ciudadanos, como el derecho a la privacidad, a la seguridad, a la presunción de inocencia, a la tutela judicial efectiva y a la libertad de expresión.

2.- La suspensión de derechos fundamentales es y debe seguir siendo competencia exclusiva del poder judicial. Ni un cierre sin sentencia. Este anteproyecto, en contra de lo establecido en el artículo 20.5 de la Constitución, pone en manos de un órgano no judicial -un organismo dependiente del ministerio de Cultura-, la potestad de impedir a los ciudadanos españoles el acceso a cualquier página web.

3.- La nueva legislación creará inseguridad jurídica en todo el sector tecnológico español, perjudicando uno de los pocos campos de desarrollo y futuro de nuestra economía, entorpeciendo la creación de empresas, introduciendo trabas a la libre competencia y ralentizando su proyección internacional.

4.- La nueva legislación propuesta amenaza a los nuevos creadores y entorpece la creación cultural. Con Internet y los sucesivos avances tecnológicos se ha democratizado extraordinariamente la creación y emisión de contenidos de todo tipo, que ya no provienen prevalentemente de las industrias culturales tradicionales, sino de multitud de fuentes diferentes.

5.- Los autores, como todos los trabajadores, tienen derecho a vivir de su trabajo con nuevas ideas creativas, modelos de negocio y actividades asociadas a sus creaciones.

9

La forma d'etiquetar els missatges a la xarxa social Twitter s'anomenen hashtags. Amb aquests es poden crear grups de converses sobre un tema concret entre tots els usuaris.

Intentar sostener con cambios legislativos a una industria obsoleta que no sabe adaptarse a este nuevo entorno no es ni justo ni realista. Si su modelo de negocio se basaba en el control de las copias de las obras y en Internet no es posible sin vulnerar derechos fundamentales, deberían buscar otro modelo.

6.- Consideramos que las industrias culturales necesitan para sobrevivir alternativas modernas, eficaces, creíbles y asequibles y que se adecuen a los nuevos usos sociales, en lugar de limitaciones tan desproporcionadas como ineficaces para el fin que dicen perseguir.

7.- Internet debe funcionar de forma libre y sin interferencias políticas auspiciadas por sectores que pretenden perpetuar obsoletos modelos de negocio e imposibilitar que el saber humano siga siendo libre.

8.- Exigimos que el Gobierno garantice por ley la neutralidad de la Red en España, ante cualquier presión que pueda producirse, como marco para el desarrollo de una economía sostenible y realista de cara al futuro.

9.- Proponemos una verdadera reforma del derecho de propiedad intelectual orientada a su fin: devolver a la sociedad el conocimiento, promover el dominio público y limitar los abusos de las entidades gestoras.

10.- En democracia las leyes y sus modificaciones deben aprobarse tras el oportuno debate público y habiendo consultado previamente a todas las partes implicadas. No es de recibo que se realicen cambios legislativos que afectan a derechos fundamentales en una ley no orgánica y que versa sobre otra materia.

Este manifiesto, elaborado de forma conjunta por varios autores, es de todos y de ninguno. Si quieres sumarte a él, difúndelo por Internet.¹⁰

Aquest manifest va tenir tanta repercussió que va portar al Ministeri de Cultura a convocar a catorze persones de certa rellevància dins el món d'internet a una reunió amb la Ministra, on van exposar les seves postures sense establir cap principi d'acord. Degut al revolt que va causar el manifest, s'ha creat un fòrum d'internet per parlar sobre ell i preparar properes iniciatives.

3.2.3 Posicionaments de mitjans de comunicació i associacions

Facua també s'han posicionat des

10

El manifest ha estat subscrit per moltíssimes pàgines web. En concret, nosaltres l'hem tret del blog d'Enrique Dans (www.enriquedans.com)

17

El diari *20minutos* i l'associació de consumidors del començament en contra de Sinde.

20minutos es va adherir al Manifest “en defensa dels drets fonamentals a internet” i ha estat l’únic mitjà espanyol que s’ha posicionat en aquest tema. De fet, el logotip principal del moviment de lluita a favor de la llibertat a internet, el colom amb les tres ves dobles de les direccions d’internet a les ales, va ser creat per Eneko, dibuixant i *blogger* del diari, per reivindicar la lliure circulació d’informació per internet.

També La Associació d’Internautes, un organisme creat per emparar als habitants de la xarxa, ha estat sempre al peu del canó defensant als usuaris, promovent tot tipus d’accions i participant en els mitjans de comunicació per tal d’aconseguir que la comunitat d’internet es faci notar.

3.2.4 David Bravo, l’“advocat dels pirates”

Parlant de persones concretes que defensin la llibertat a la xarxa, David Bravo és un bon exemple de persona compromesa amb els drets dels internautes. És un advocat especialitzat en dret informàtic i propietat intel·lectual famós per les seves participacions en debats i tertúlies televisives i en diaris i blogs, on defensa el dret a compartir cultura i coneixements a través d’internet i les xarxes P2P i divulga coneixements sobre el què són i en què consisteixen les llicències *Copyleft* i *Creative Commons*, llicències que defensa com a substitutes del *copyright*.

L’any 2005 va publicar un llibre sota llicència *Creative Commons*, *Copia este libro*¹¹, que va difondre tan en format físic com en format digital, difonent-lo gratuïtament per internet.

11
BRAVO, David: "Copia este libro". Editorial Dmem, Barcelona, 2005

En aquest llibre critica el sistema de negoci de les multinacionals de la indústria de la cultura i les entitats de gestió, que classifica d'obsolet, i defensa un canvi en el concepte de propietat intel·lectual. Propugna que internet ha de ser el difusor de la cultura, a la que s'ha de poder accedir fàcilment i sense restriccions, i que s'han d'eliminar els intermediaris, que, segons diu, no tenen cabuda en la nova societat de la informació.

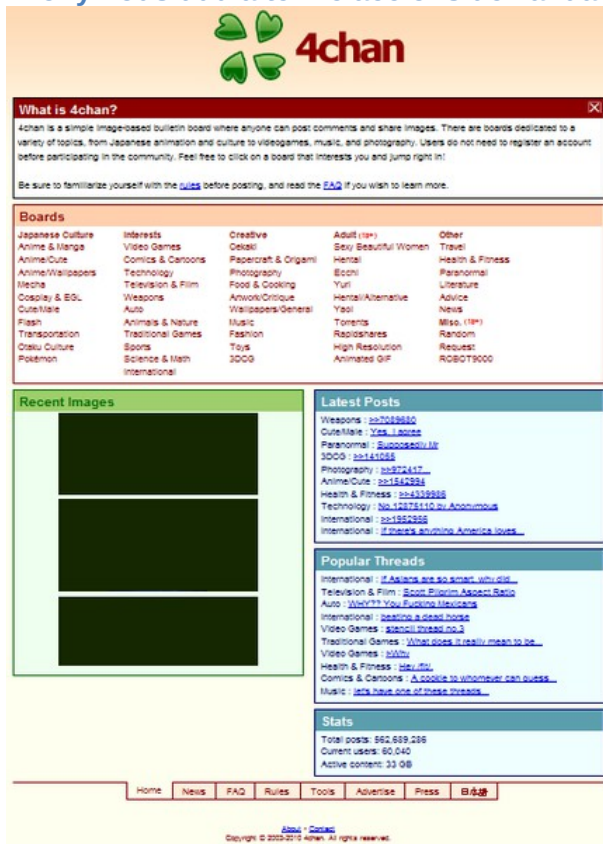
Fig. David Bravo en un debat a Televisió Espanyola

Bravo ha defensat molts casos de denúncies contra pàgines web que les discogràfiques i les entitats de gestió volien fer tancar i ha resultat guanyador en la gran majoria. Així, aquest advocat ha demostrat ser un fervent defensor de la cultura lliure i és un referent per a tots els internautes compromesos amb els seus drets.

3.2.5 Els habitants dels fòrums: *Anonymous*

En un altre ordre de coses, també defensant els drets dels usuaris de la xarxa, però d'una manera molt més intransigent, trobem al col·lectiu d'internet anomenat per ell mateix *Anonymous*. Aquest grup d'internautes, en la majoria nord-americans, són usuaris de 4chan, un dels majors fòrums que hi ha a la web, on la comunitat està molt unida i molt conscienciada pel que fa als drets que tenen dins d'internet.

Això seria molt positiu si no fos perquè els mètodes que utilitzen per defensar aquests drets són bastant qüestionables. Per fer valer els seus principis, el grup Anonymous duu a terme accions de vandalisme informàtic¹², generalment atacs

DDoS (de l'anglès Distributed Denial of Service), consistents en un grup molt nombrós d'ordinadors coordinats que demanen accés a un lloc web a l'hora i en massa fins a saturar-lo i que denegui l'accés a tot aquell que vulgui entrar a partir d'aquell moment i durant el temps que trigui la companyia responsable de la web a reparar-ho, que sol ser uns 45 minuts o una hora. Això ens pot semblar poca cosa, però per a una gran empresa d'internet estar off-line durant aquest temps pot suposar grans pèrdues.

En els últims mesos, Anonymous s'ha fixat en la situació d'Espanya, i la "Llei Sínde" no els hi va fer cap gràcia. Així doncs, el 6 d'octubre del 2010 van dur a terme un atac DDoS a les webs del Ministeri de Cultura i de la SGAE.

Així doncs, veure que internautes d'altres països s'involucren en els nostres problemes en aquest àmbit ens fa replantejar la nostra situació, ens fa pensar que potser no estem seguint el camí correcte i ens fa buscar alternatives al model actual. I això es el que desenvoluparem a continuació: veurem com es gestionen els drets d'autor en aquests moments i de quines altres maneres es podrien gestionar.

12

http://wap.elpais.com/index.php?module=elp_gen&page=elp_gen_noticia&idNoticia=20101020elpepisoc_1.Tes&secc=tec

4 La Societat General d'Autors i Editors

SGAE, Societat General d'Autors i Editors, és una entitat de gestió col·lectiva dedicada a la defensa i gestió dels drets de propietat intel·lectual dels seus 95.000 socis, creadors i editors musicals de tot el món. La seva missió fonamental és la protecció i repartiment de la remuneració dels autors per la utilització de les seves obres (reproducció, distribució, comunicació pública, transformació i còpia privada). Es tracta d'una societat privada constituïda fa més de cent anys i que, en l'actualitat, administra un repertori que supera els cinc milions d'obres musicals, dramàtiques, coreogràfiques i audiovisuals.

L'actual junta directiva està encapçalada per el seu President, José Luis Borau Moradell. El

segueix el President del Consell de Direcció Eduardo Bautista García i els vicepresidents Cristina Hoyos Panadero, Marina Rossell Figueras i Juan Ignacio Alonso Puig. Dins del seu govern corporatiu també hi consta un Col·legi d'Obres de Gran Dret, un Col·legi de Petit Dret, un Col·legi d'Obres Audiovisuals i un Col·legi d'Editors Musicals¹³.

4.1 Història de la SGAE

L'origen de SGAE començà el 10 de gener 1879, quan el ministre de Foment, Francisco Queipo de Llano, va promulgar la llei de propietat intel·lectual. En aquella època, els autors no estaven protegits i moltes vegades no aconseguien guanyar diners per les seves pròpies obres. Per aquest motiu, el 27 de juny de 1896, una comissió d'autors encapçalada per José Echegaray, Ruperto Chapí, Miguel Ramos Carrión, Manuel Nieto y José Feliu y Codina, van aconseguir una nova normativa que garantia un major control en la inscripció de les obres en el Registre de la Propietat Intel·lectual.

Uns anys més tard, el 16 de juny de 1899, els escriptors Sinesio Delgado, Carlos Arniches, els germans Àlvarez Quintero, Federico Romero Saráchaga i els compositors Ruperto Chapí i Rafael Calleja van crear la Societat d'Autors. Aquesta entitat es dedicava a la supervisió de tots els espectacles, recitals i publicacions, amb un fort control sobre tota Espanya.

El 1941 es funda la SGA que passa a gestionar en exclusiva tots els drets d'autor sobre arts escèniques. El 1995 es re funda la SGAE com a Societat General d'Autors i Editors. D'aquesta manera es dóna acollida als editors dins de la societat.

4.2 Funcions que realitza

La SGAE realitza tres funcions bàsiques: protegir als autors, promoure la cultura i defensar la implantació del Pacte Mundial.

13
http://www.sgae.es/portal/es/sgae/gobierno_corporativo

Protegir als autors de dues formes:

- Gestionant els seus drets per les obres creades controlant els mercats per assegurar-se de que l'explotació de les obres protegides estiguin llicenciades i que estigui abonada la taxa de drets d'autor corresponent. El seu departament jurídic assessora als socis i defensa els seus drets, denunciant l'activitat que consideri il·lícita, preparant la documentació corresponent per a les demandes per via judicial i investigant les activitats considerades il·legals relacionades amb els interessos dels autors.
- Assistint en tot allò que requereixin, com ara atenció sanitària i cobertura social. Amb l'ajuda de la Mutualitat de Previsió Social d'Autors i Editors es dona un servei per atendre les necessitats personals de professionals i familiars dels socis de la SGAE. Aquesta ajuda cobreix circumstàncies extremes (com una malaltia, pobresa imprevista o qualsevol altra circumstància semblant) i una pòlissa d'assegurances d'accidents dóna cobertura a situacions d'incapacitat transitòria, mort per infart, assegurances de viatge, atenció mèdica fora del domicili, etc.

Promoure la cultura espanyola, realitzant activitats formatives (com la presentació d'un llibre), educatives (un espectacle infantil) i d'entreteniment per al conjunt de la societat (un concert).

El Pacte Mundial (Global Compact) és una iniciativa de caràcter internacional que persegueix la implantació de deu principis bàsics de conducta i acció en matèria de drets humans, treball, medi ambient i les operacions diàries de les organitzacions. Aquest pacte està promulgat per les Nacions Unides i està recolzat per gairebé 6.000 empreses de tot el món. Els seus deu principis són:

1. **Les empreses i els Drets Humans.** *Les empreses han de donar suport i respectar la protecció dels drets humans fonamentals, reconeguts internacionalment, dins del seu àmbit d'influència*
2. **Vulneració dels Drets Humans.** *Les empreses s'han d'assegurar que les seves empreses no són còmplices en la vulneració dels drets humans.*

3. **Les empreses i la llibertat d'associació.** Les empreses han de donar suport la llibertat d'associació i el reconeixement efectiu del dret a la negociació col·lectiva.
4. **Les empreses i el treball forçós i coacció.** Les empreses han de donar suport a l'eliminació de tota forma de treball forçós o realitzat sota coacció
5. **Eradicació del treball infantil.** Les empreses han de donar suport a l'eradicació del treball infantil.
6. **La discriminació en el treball.** Les empreses han de donar suport a l'abolició de les pràctiques de discriminació en l'ocupació.
7. **Les empreses i el medi ambient.** Les empreses han de mantenir un enfocament preventiu que afavoreixi el medi ambient.
8. **Iniciatives per el respecte mediambiental.** Les empreses han de fomentar les iniciatives que promoguin una major responsabilitat ambiental.
9. **Difusió de tecnologies ecològiques.** Les empreses han d'afavorir el desenvolupament i la difusió de les tecnologies respectuoses amb el medi ambient.
10. **Les empreses i la corrupció, l'extorsió i el suborn.** Les empreses han de treballar contra la corrupció en totes les seves formes, incloses extorsió i suborn.¹⁴

4.3 Quant cobra la SGAE?

A continuació llistem els actes de difusió d'obres pels que la SGAE realitza cobraments:

Per difusió pública de música. Si es cobra entrada (com un concert), la SGAE s'emporta un 10% del valor de l'entrada sense comptar l'IVA. Si és un espai obert (com un supermercat), s'emporta una taxa depenent de la gent que visiti el local.

14
<http://www.pactomundial.org/index.asp?MP=2&MS=0&MN=1>

Per difusió pública audiovisual. Es cobra de la mateixa manera que per la difusió pública de música.

Emissió pública de música. Totes les cadenes de ràdio paguen una taxa a la SGAE segons la audiència que tinguin.

Emissió, lloguer de fonogrames o material audiovisual. Una obra apta per llogar costa sis vegades més que una obra per consum propi.

A la impressió de llibres. Les impremtes paguen per cada llibre que treuen al mercat.

A les botigues multicopistes. Qualsevol botiga que faci fotocòpies ha de pagar.

Aparells pública audiovisual. Es cobra de la mateixa manera que per la difusió pública de música.

Reproductors en llocs públics. Per cada televisió o ràdio que estigui en un local obert com una perruqueria.

4.4 Cóm sap a qui cobrar?

La SGAE compta amb uns inspectors que investiguen si hi ha cap comerç que no pagui la taxa de drets d'autor corresponent. Treballen per comissió (s'emporten entre el 7% i el 10% dels ingressos) però normalment el seu sou supera els 2.500 euros al mes, i fins i tot poden arribar fàcilment als 4.000 euros al mes.

El seu mètode de treball és quelcom detectivesc: entren en un bar, demanen una beguda i escolten la música que sona. Si aquesta música està protegida, completen un formulari i informen al propietari de les taxes que ha de pagar. Si aquest es nega a pagar-les, es pot enfrontar a una demanda judicial.

Però ser inspector de la SGAE comporta uns inconvenients. Per investigar un comerç, fan molts kilòmetres diaris i quan s'identifiquen com a tal, els insulten i els amenacen.

Encara que tinguin un bon sou, molts inspectors dimiteixen per la quantitat d'amenaques i de judicis en els quals han d'assistir.

4.5 El Cànon digital

El Cànon digital és una taxa que han de pagar els consumidors i les empreses quan adquireixen materials de gravació per compensar monetàriament per les activitats de pirateria als autors, editors, productors i artistes que estan afiliats a qualsevol entitat privada de gestió de drets d'autor.

Es va començar a aplicar el 11 de novembre de 1987 quan van introduir el dret a còpies privades. Posteriorment, cada govern ha anat augmentant aquest Cànon. El 2003, José María Aznar el va ampliar introduint-lo als CD's i DVD's (entre 0,17 a 0,60 € per unitat) i el 2007, José Luís Rodríguez Zapatero va incloure-hi les gravadores de CD i DVD (entre 3,40 a 6,61 €), MP3 i MP4, telèfons mòbils i PDA (tots ells per 3,15€).

L'aplicació d'aquest cànon ha aixecat moltes polèmiques des del principi, ja que la gent que utilitza els suports digitals amb cànon per gravar arxius sense drets d'autor, com les fotografies d'un viatge o el vídeo d'una boda, per exemple, no veu just que hagin de pagar per la pirateria. A més, els usuaris en general creuen que el cànon no és legítim i demanen la seva abolició.

El 21 d'octubre de 2010, el cànon aplicat a les empreses va ser declarat il·legal pel Tribunal de la Justícia de la Unió Europea, tot i afirmant que és una mesura que grava indiscriminadament¹⁵. El Tribunal va dir que les empreses que utilitzen els suports abans mencionats per les seves activitats (per exemple, una empresa de software que comercialitza els seus programes en CDs) no haurien de pagar un cànon, ja que utilitzen els suports per a fins obertament aliens a la còpia privada. Tot i que tan sols declara la il·legalitat d'una part de l'aplicació d'aquest cànon, aquestes declaracions del Tribunal posen en entredit la defensa incondicional de la SGAE i els seus simpatitzants cap al cànon, donant així un punt de raó als usuaris que el critiquen des del principi.

4.6 Polèmiques

La SGAE és una de les institucions menys valorades pels ciutadans. Una bona part d'aquest fet recau en els següents factors:

15

<http://www.elmundo.es/elmundo/2010/10/21/navegante/1287647829.html>

4.6.1 Recaptació en actes benèfics

Malauradament, cada cop és més habitual veure en els diaris titulars informant-nos de que la SGAE vol cobrar per un acte benèfic i sense ànim de lucre. Una de les notícies que més va indignar a l'opinió pública va ser quan el 25 d'abril del 2009 es va celebrar un concert on va actuar el cantant David Bisbal de forma altruista per ajudar a Juanma López Fenoy, un nen amb Síndrome d'Alexander (una malaltia molt inusual que afecta a nens i els hi provoca ceguera, sordesa i tetraplegia). El problema va aparèixer quan la SGAE va demanar la part que li corresponia. L'acció és legalment plausible, però el revolt que va causar la notícia va fer que es veiessin obligats a tornar els 5.629 euros que prèviament havien recaptat¹⁶.

4.6.2 Tancament de pàgines web

La SGAE dóna suport a l'anomenada "Llei Sinde" (explicada en l'apartat 3) i demana la seva aplicació. Això fa que la seva popularitat entre la societat, ja de per si baixa, hagi disminuït més.

4.6.3 Repartiment de la recaptació

Dins els estatuts de la SGAE hi ha recollits els criteris de repartició de la recaptació entre els afiliats.

Així, hem pogut veure que, el 2007, el 75% dels fons recaptats foren repartits entre tan sols un 1,73% dels socis. Prop de 223 milions d'euros van ser repartits entre uns 600 artistes¹⁷. Amb aquestes dades no és d'estranyar que hi hagi una gran quantitat de gent en contra d'aquesta entitat, i molts artistes que decideixen no afiliar-s'hi i gestionar les seves obres d'una altra manera. És clar que la gestió de SGAE deixa bastant a desitjar, i per això a continuació explorarem alternatives al copyright que no necessiten passar per aquest organisme.

16

<http://www.diarioinformacion.com/sociedad/2009/05/05/sociedad-sgae-devuelve-importe-cobro-concierto-benefico-almeria/882398.html>

17

<http://www.libertaddigital.com/internet/la-sgae-reparte-el-75-de-sus-fondos-entre-el-173-de-los-autores-1276356945/>

5 El Copyright i les seves alternatives: Copyleft i Creative Commons

Arribats a aquest punt, hem arribat a la conclusió de que l'instrument del Copyright ja no és adequat per als temps actuals. En aquest apartat enumerarem un seguit d'arguments en la seva contra i, a continuació, explicarem dues de les alternatives més interessants per substituir-lo.

5.1 Arguments contraris al copyright

Per començar, un dels principals problemes del copyright és que és un dret de propietat. No estem en contra dels drets de propietat, però creiem que aquests drets haurien d'ésser limitats i estar integrats en uns interessos, per exemple, socials, econòmics i, especialment, culturals. S'hauria de donar prioritat a aquests drets abans que als beneficis individuals d'una persona.

Des del punt de vista de la cultura, ens podem preguntar si és justificable reconèixer a persones individuals els drets sobre les expressions. La propietat concedeix el dret exclusiu i monopolista de l'ús d'una expressió. Encara que aquest dret s'atenuï, per exemple, pels fins educatius, el propietari té molt poder per excloure a d'altres de l'ús d'una manifestació artística determinada. En conseqüència, es privatitza una bona part de la comunicació humana.

Veient això, podríem fins i tot determinar que el principi bàsic del copyright és contrari a la nostra democràcia, tenint en compte que condiona estrictament i, fins i tot, pot prohibir la utilització de grans proporcions de paraules, imatges, melodies i imaginacions que necessitem per al desenvolupament de la comunicació humana.

Per diferents raons, els fundadors de la idea del dret d'autor i el copyright no van posar cap objecció a la privatització dels coneixements i la creativitat. Una d'aquestes raons és que en aquell temps el concepte de democràcia tal com el coneixem avui en dia tot just acabava de néixer. A més, el copyright era un instrument eficaç per a controlar les idees.

A més, s'estava imposant el mite de la originalitat dels autors. Ja no es considerava que una obra era un procés continu de connexió i intercanvi entre diferents artistes i el públic. Al contrari, la creació artística es considerava un esdeveniment únic que tan sols es podia atribuir a un geni. I fins i tot quan les habilitats dels artistes van deixar de tenir un estatus sobrehumà, la creació va continuar sent un acte únic d'una persona que sobresortia de la multitud. Aquesta persona sobrepassava al col·lectiu i calia que se li reconeguessin adequadament les seves creacions.

A dia d'avui, ens podem preguntar si aquesta individualització va ser nociva. Amb ella es va subestimar la idea de que el coneixement i la creativitat depenen de les aportacions col·lectives.

Una altra raó per el desenvolupament del copyright és més comprensible. Els vincles històrics que relacionaven als artistes amb la cort o l'església es van trencar, i un sistema com el copyright que significava continues remuneracions per les obres era molt beneficiós.

Des de fa uns vint anys, no obstant, aquest sistema no ha fet més que empitjorar la situació. En totes les branques de l'art, només existeixen uns pocs autors les obres dels quals són èxits de vendes i reporten grans beneficis. Per la majoria dels artistes, el copyright no genera ingressos substancials, és més, per la majoria d'ells són quasi nuls.

Així doncs, podem veure que el copyright no suposa un incentiu econòmic per la creació i la representació, com es sol dir per defensar-lo.

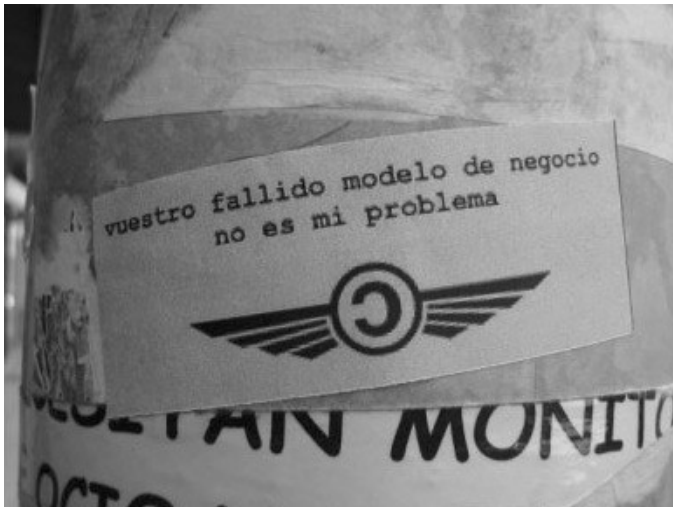
5.2 Alternatives al copyright

En vista dels problemes que genera el copyright, les alternatives no s'han fet esperar. A continuació veurem les dues possibilitats més convincentes al copyright: el copyleft i Creative Commons.

5.2.1 Copyleft

Es coneixen com a copyleft un conjunt de llicències que poden aplicar-se a tot tipus de creacions. Els defensors del copyleft consideren les lleis de drets d'autor com una forma de restringir el dret de fer i distribuir còpies d'una obra. De fet, les llicències copyleft utilitzen la legislació pròpia dels drets d'autor per assegurar que cada persona que rep una còpia o obra derivada pugui fer servir, modificar i també redistribuir tant l'obra com les versions derivades.

Segons sembla, la història del desenvolupament del copyleft es deguda a Richard Stallman.

A principis dels anys vuitanta, Stallman treballava com a informàtic en un programa amb llenguatge de programació Lisp, i una societat va demanar-li una còpia. Stallman els va donar una còpia "lliure" del seu programa. A continuació, la societat va millorar la versió *free* de Stallman, i quan aquest els va demanar accés a la nova versió, la societat va negar-li.

Fig. Cartell amb el logotip de copyleft, criticant el model de negoci que es dona a partir del copyright.

Això explica per què el copyleft no renuncia al dret d'autor, ja que un altre se'l podria apropiat.

El 1984, Stallman va deixar la seva feina per fundar la *Free Software Foundation* (Fundació del Software Lliure). Així mateix, va elaborar un esquema de contracte (licència) en la llei de copyright els drets d'autor i la possibilitat d'utilització: el projecte GNU i la *General Public License* (GPL o llicència pública general).

Així, el copyleft es basa en obres gratuïtes en les que l'usuari està autoritzat a fer canvis. Per tant, l'única condició que es posa a això és que l'obra resultant també sigui oberta.

Copyleft ha tingut molt èxit en l'àmbit del software, però també es pot aplicar a qualsevol altre creació. En el mitjà audiovisual no ha tingut gaire difusió sobretot a causa dels enfrontaments amb les grans discogràfiques. Al capdavant d'aquest front es troba la *Electronic Frontier Foundation*, una organització sense ànim de lucre de promoció i organització legal dels drets digitals.

També hi ha plataformes de difusió de música copyleft, però tenen una repercussió molt limitada¹⁸.

18

MARANDOLA, Marco: *¿Un nuevo derecho de autor? Introducción al Copyleft, Acceso Abierto y Creative Commons*, Barcelona, DERECHO DE AUTOR S.L., 2005

5.2.2 Creative Commons

Creative Commons és una organització sense ànim de lucre dedicada a reduir les barreres legals per a compartir treballs creatius.

Aquesta organització ofereix un ampli ventall de llicències gratuïtes per concedir permisos de drets d'autor.

Fig. Logotip de *Creative Commons*

Amb la combinació de diferents principis i restriccions, les llicències autoritzen certs usos lliurement definits pels autors. Les combinacions es generen al voltant de quatre condicions bàsiques:

- **Reconeixement:** sempre que es reconegui l'autoria de l'obra, aquesta pot ser reproduïda, distribuïda i comunicada públicament
- **No comercial:** no es pot utilitzar l'obra ni els treballs derivats per a finalitats comercials.
- **Sense obres derivades:** no es pot alterar, transformar o generar una obra derivada de l'obra original.
- **Compartir igual:** si s'altera o transforma l'obra, o se'n generen obres derivades, han de quedar subjectes a la mateixa llicència que l'obra original.

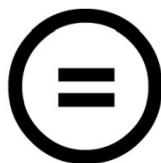
Combinant les condicions trobem les següents llicències

- **Reconeixement:** Es permet l'ús comercial de l'obra i de les possibles obres derivades, la generació i distribució de les quals també està permesa sense cap restricció.
- **Reconeixement – NoComercial:** Es permet la generació d'obres derivades sempre que no se'n faci un ús comercial. Tampoc es pot utilitzar l'obra original amb finalitats comercials.
- **Reconeixement – NoComercial – CompartirIgual:** No es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

- Reconeixement – NoComercial – SeseObraDerivada: No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.
- Reconeixement – CompartirIgual: Es permet l'ús comercial de l'obra i de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original.
- Reconeixement – SenseObraDerivada: Es permet l'ús comercial de l'obra però no la generació d'obres derivades.

Com podem veure, el plantejament de les llicències és molt senzill, està fet per arribar a la gent i per a compartir. Aquest és el principi de les llicències *Creative Commons*: compartir la cultura per al bé comú de la societat.

A dia d'avui, *Creative Commons* té una gran repercussió a internet, on es publiquen una vasta quantitat de blogs i pàgines web sota aquestes llicències. També es publiquen molts llibres i música, i últimament també s'està produint cinema sota *Creative Commons* i el maig del 2010 es va dur a terme la primera mostra de cinema *Creative Commons* a Barcelona¹⁹²⁰.

A la xarxa hi han nombroses eines per trobar continguts amb *Creative Commons*, com ara motors de cerca com el de *Yahoo* que incorporen un apartat per buscar continguts sota aquestes llicències, *The Assayer*, un catàleg de llibres i *Jamendo.com*, un portal de música *Creative Commons* amb bastant èxit.

Creative Commons, en definitiva, sembla ser una bona opció per substituir al copyright en la societat actual, i cada vegada s'expandeix més. Sens dubte, per a nosaltres pot ser la solució.

19
creativecommons.org

20
cat.creativecommons.org

6 Treball de camp: Enquestes

Com a complement del treball i per a completar la informació, hem volgut preguntar l'opinió de la gent del carrer sobre els temes que tractem. A continuació mostrem les preguntes que vam fer i les respostes obtingudes en forma de gràfics i ordenat per edats.

▯ Acostumes a comprar música en formats físics (CD, DVD)?(S/N)

▯ Si és que sí, amb quina freqüència?

▯ I en format virtual en botigues com iTunes o Amazon? (S/N)

▯ Si és que sí, amb quina freqüència?

▯ T'has descarregat mai gratuïtament música protegida amb copyright?

▯ Si es que sí, amb quina freqüència?

▯ Creus que l'intercanvi de música de forma gratuïta per internet perjudica als artistes?

▯ Saps el que és el cànon digital? (S/N)

▯ Estàs d'acord amb la seva aplicació?

▯ Saps el que és Creative commons? (S/N)

▮ Saps el que és Copyleft?(S/N)

- ▮ **Estàs d'acord amb el projecte de Llei d'Economia Sostenible que permetrà el tancament de pàgines web que puguin compartir arxius protegits amb drets d'autor des del Ministeri de Cultura sense necessitat de que un jutge determini si la pàgina és lícita o no?**

6.1 Comentari de les enquestes

Per a realitzar les enquestes, volíem dividir les respostes també per sexes, però, veient que les respostes dins d'un mateix grup d'edat eren molt similars entre homes i dones, finalment hem decidit agrupar les sexes.

Veient les respostes, observem com la gent que compra música en format físic és menys de la meitat. Si mirem les compres per internet, veiem que només els més joves les realitzen, i, d'aquests, només una tercera part ho fa.

D'altra banda, la majoria de la gent menor de 25 anys i més de la meitat dels majors descarreguen música per internet, i una gran part dels que no ho fan és perquè desconeixen com es fa. Així, veiem que no és que no es consumeixi música, sinó que se'n compra poca. Això ens fa reafirmar els arguments en contra del model actual en la indústria de la música.

Tot i la quantitat de persones menors de 25 que descarreguen, una mica més de la meitat creuen que aquest acte pot repercutir de forma fatal en els artistes. La majoria dels majors de 25, per contra creuen que les descàrregues ajuden a promocionar als artistes. Això ens pot fer pensar sobre la moralitat dels més joves, que troben que les seves accions són perjudicials. Els majors de 25, per altra banda, són més congruents amb les seves accions.

També hem pogut veure que la majoria dels menors de 25 no saben el que és el cànnon digital y només ho desconeixen quatre de trenta-dues persones majors de 25. Pel que fa a l'opinió sobre la seva aplicació, entre els més joves hi ha igualtat entre totes les opinions, mentre que entre els més grans només dues persones creuen que és totalment just, i de la resta, un terç estan disposats a pagar però el troben abusiu, un altre terç vol ajudar als artistes però el troba abusiu i l'últim terç creu que la cultura ha de ser gratuïta.

Pel que fa a *copyleft* i *Creative Commons*, només aproximadament un quart dels enquestats saben el que són. Això ens preocupa, ja que creiem que si no es coneixen les alternatives al copyright la gent no podrà adonar-se de si és un bon sistema i no podran proposar canvis.

Pel que fa a l'última pregunta, la meitat dels menors de 25 anys creuen que la "Llei Sinde" és necessària per protegir als autors. De l'altra meitat, gairebé tots pensen que la cultura hauria de ser gratuïta i una petita part creu que s'han de defensar als autors però creu que aquesta llei atempta contra els drets dels ciutadans. Aquesta resposta l'han donat un vint per cent dels majors de 25 anys, i la resta d'opinions d'aquesta franja d'edat estan igualades entre les altres dues preguntes.

Conclusions

Realitzant aquest treball hem pogut observar detingudament el què és el copyright i com funciona, com afecta a internet, quin paper juguen en la seva aplicació les entitats de gestió (en el cas d'Espanya, la SGAE), quins problemes ens presenta i quines alternatives hi ha per a la seva aplicació, i també hem tingut l'oportunitat de saber què és el que en pensa de tot plegat la gent del carrer.

Veient tot això, hem arribat a la conclusió de que el model del copyright tan sols comporta problemes i realment no beneficia més que a una elit d'artistes consagrats i apadrinats per les grans empreses discogràfiques. Empreses, aquestes, que defensen una forma de mercat (el de la venda de CDs) que, a dia d'avui, quan estem a l'era d'internet on tot s'està virtualitzant i els formats físics estan quedant només als estants dels col·leccionistes, resulta obsolet.

A més, les accions del Govern i de la Societat General d'Autors i Editors no contribueixen a millorar la situació. Mentre l'un promou lleis que censuren en comptes d'ajudar a solucionar el problema, l'altra recapta indiscriminadament d'allà on pot i reparteix els guanys entre una mínima part dels seus socis.

En vista d'això, creiem que cal considerar seriosament les alternatives proposades, sobretot *Creative Commons*, que ja té bastant acceptació dins el món d'internet. El que creiem que podria ser el futur del negoci discogràfic, que és el que genera més problemàtica, seria publicar la música sota llicències *Creative Commons* i distribuir-la

per internet al preu que marqui el consumidor com ja va fer el grup Radiohead amb el seu disc *In Raimbows* el 2008, amb el que va obtenir uns resultats molt bons²¹.

Afegit a això, les discogràfiques es podrien reconvertir a empreses de promoció dels artistes.

Qui no tindria cabuda en aquest sistema serien els organismes de gestió de drets com SGAE, ja que, si la música en sí es distribueix sense cost, no els hi quedaria feina per fer.

Algú podria dir que d'aquesta manera els artistes no obtindrien remuneració, però estaria equivocat. Actualment, on més diners guanyen els artistes és en els concerts, ja que dels diners obtinguts per la venda de discs, la majoria va cap a les botigues i cap a les discogràfiques.²² Un bon exemple de que aquest sistema podria funcionar el trobem en el grup "La Pegatina", un grup català que, a part de comercialitzar la seva música amb CDs, han distribuït gratuïtament els seus discs a través de la seva web des d'els seus inicis i són àmpliament coneguts i realitzen gires per tota Europa.

“Qui rep una idea de mi, rep instrucció sense disminuir la meva; igual que qui encén la seva espelma amb la meva, rep llum sense que jo quedi a les fosques”

Thomas Jefferson

21

El Pais, 08/01/2008

22

http://www.filmica.com/david_bravo/archivos/005075.html

Bibliografía

BRAVO, David: "Copia este libro". Editorial Dmem, Barcelona, 2005

LIBRO VERDE. *Los derechos de autor y los derechos afines en la sociedad de la información. Comissió de les Comunitats Europees, Brussel·les, 1995*

MARANDOLA, Marco. *¿Un nuevo derecho de autor? Introducción al Copyleft, Acceso Abierto y Creative Commons*, DERECHO DE AUTOR S.L Barcelona., 2005

SÁBADA, Igor: *Propiedad intelectual: ¿bienes públicos o mercancías privadas?* Madrid, Los Libros de la Catarata, 2008

SMIERS, Joost i VAN SCHIJNDEL, Marieke: *Imagine... NO COPYRIGHT.* Barcelona Editorial Gedisa, 2008

Webgrafia

- www.lavanguardia.es
- www.elpais.com
- www.elmundo.es
- www.20minutos.es
- www.publico.com
- www.enriquedans.com
- www.nacionred.com
- www.filmica.com/david_bravo
- www.sgae.es

- www.wikipedia.com
- www.gencat.cat
- www.OMPI.com
- www.fundacioncopyleft.org/
- www.youtube.com
- www.lalistadesinde.net
- www.tv3.cat
- creativecommons.org
- cat.creativecommons.org
- civil.udg.es
- www.wipo.int
- www.eltiempo.com
- www.pactomundial.org
- www.mcu.es